

«وطن امروز» ابهامات جدید جوابیه اخیر وزارت نفت به گزارش «ستاره قاپ» و ابررسی کرد

بیژن علیه زنگنه

بیژن زنگنه که تا پیش از این پالایشگاهسازی را غیراقتصادی خوانده بود، اکنون در تلاش برای معرفی خود به عنوان پرچمدار پالایشگاهسازی است

گروه اقتصادی، روابط عمومی وزارت نفت در جوابیه خود به سخنان کارشناسان حاضر در میزگرد «وطن امروز»، بار دیگر بدون ارائه هیچ سندی، ساخت پالایشگاه ستاره خلیج فارس را به نام بیژن زنگنه زده است.

این ادعای وزارت نفت در حالی مطرح شده که میهمانان حاضر در میزگرد «وطن امروز»، خواستار ارائه اسناد مربوط به گزارش‌های ماهانه پروژه ستاره خلیج فارس از وزارت نفت شده بودند. با این حال وزارت نفت بار دیگر بدون ارائه این اسناد، صرفا به تکرار ادعاهای قبلی خود درباره پیشرفت ستاره پالایشگاه ستاره خلیج فارس است. روابط عمومی وزارت نفت بار دیگر به طرح ادعاهایی در ۲ موضوع پرداخته است. بیشترین بخش جوابیه وزارت نفت مربوط به ادعاهای این وزارتخانه در «بزرگ‌نمایی نقش زنگنه در ساخت پالایشگاه ستاره خلیج فارس» و همچنین تکرار ادعاهای قبلی با کلبه‌دواز «بنزین پتروشیمی» بوده است. از همین رو «وطن امروز» توضیحات لازم را به طور خلاصه ارائه کرده است.

نقش زنگنه در ساخت پالایشگاه ستاره خلیج فارس

روابط عمومی وزارت نفت برای اثبات ادعای خود مبنی بر نقش عمده زنگنه در ساخت پالایشگاه میعانات گازی ستاره خلیج فارس، به شگردهای مختلفی متوسل شده است. یکی از حربه‌های وزارت نفت برای اثبات حقانیت ادعاهای خود و تخریب تلاش‌های دولت قبل، «زیر سوال بردن ارقام پیشرفت پروژه پالایشگاه ستاره خلیج فارس» است. روابط عمومی وزارت نفت مدعی است دولت قبل با هدف پرنگ جلوه دادن نقش خود در ساخت پالایشگاه ستاره خلیج فارس، در ارقام پیشرفت پروژه ستاره خلیج فارس دستکاری کرده و این ارقام را دست بالا اعلام کرده است. در واقع وزارت نفت به صراحت ارقام مندرج در گزارش پروژه ستاره خلیج فارس را «جعل» عنوان می‌کند. اقدام ناشیانه وزارت نفت در «جعلی» خواندن ارقام گزارش پیشرفت پروژه ستاره خلیج فارس در حالی است که اساسا دولت به عنوان کارفرمای پروژه، متضرر اصلی جعل ارقام پیشرفت پروژه است. در هر پروژه‌ای در هر نقطه از جهان، کارفرما ارقام گزارش شده از پیمانکار درباره پیشرفت پروژه را بررسی می‌کند و در صورت پیش‌برآورد ارقام، هیچ مبلغی به پیمانکار پرداخت نمی‌شود. در واقع وزارت نفت مدعی شده است دولت قبل با هدف دستاورددسازی دروغین برای خود، مبالغ هنگفتی را در ازای هیچ به پیمانکار پروژه پرداخت کرده است!

نکته دوم در این رابطه آنکه اگر قرار به تشکیک در ارقام گزارش پیشرفت پروژه پالایشگاه ستاره خلیج فارس باشد، چگونه و به چه اعتباری می‌توان به آمارهای بدون سند وزارت نفت در این باره اعتماد کرد؟ علاوه بر این ادعای وزارت نفت درباره «جعلی» بودن ارقام گزارش پیشرفت پروژه ستاره خلیج فارس، تلویحا پیشرفت چشمگیر این پروژه تا ابتدای کار دولت یازدهم را تأیید کرده است، چرا که اگر ارقام مندرج در پروژه مطابق میل مسؤولان این وزارتخانه ناچیز بود، نیازی به «جعلی» خواندن این ارقام نبود! البته موضوع «پیشرفت قابل توجه پروژه ستاره خلیج فارس تا پایان دولت دهم» از طریق پنهانکاری مدیران کنونی وزارت نفت در ارائه گزارش پیشرفت پروژه در مه‌ماه سال ۹۲ هم قابل درک است. هر چند وزارت نفت تاکنون و با گذشت ۷ سال هنوز هیچ سندی از کم‌کاری دولت قبل در ساخت پالایشگاه ستاره خلیج فارس ارائه نکرده است اما «جعلی» خواندن ارقام گزارش پیشرفت پروژه ستاره خلیج فارس از سوی روابط عمومی این وزارتخانه، تلویحا تأییدی بر ارقام مورد تأکید میهمانان میزگرد «وطن امروز» است.

پیش از این بارها از وزارت نفت خواسته شده بود اسناد خود از پیشرفت پروژه ستاره خلیج فارس را ارائه دهد. با این حال در جوابیه اخیر هم جز اشاره‌ای به لایحه بودجه سال ۸۴ هیچ سندی دال بر نقش وزارت نفت دولت هشتم در ساخت پالایشگاه ستاره خلیج فارس نشده است. از همین رو «وطن امروز» بار دیگر از وزارت نفت می‌خواهد برای اثبات ادعای خود، «گزارش مه‌ماه سال ۹۲ از پیشرفت پروژه پالایشگاه ستاره خلیج فارس» را منتشر کند.

قابل اعتناترین بخش از جوابیه روابط عمومی وزارت نفت، اسناد به لایحه بودجه سال ۸۴ در اثبات نقش زنگنه در ساخت

پالایشگاه ستاره خلیج فارس است. با این حال چندین سوال در این رابطه مطرح است: اول آنکه وزارت نفت احکام مندرج در لایحه بودجه سال ۸۴ را سندی دال بر تکمیل (تقریبا) تمام بخش مطالعات فنی و اقتصادی طرح عنوان می‌کند. با این حال باز هم هیچ سندی از این مطالعات ارائه نمی‌دهد. در واقع اگر وزارت نفت در صدد اثبات انجام مطالعات امکان‌سنجی و... پروژه ستاره خلیج فارس است، می‌توانست اسناد این مطالعات را روی خروجی سایت خود قرار دهد. اسناد به احکام مندرج در لایحه بودجه، شاخص سنجش نقش زنگنه در آغاز ساخت پالایشگاه ستاره خلیج فارس نیست. ملزم شدن وزارت نفت به ساخت پالایشگاه در بودجه سال ۸۴ بیش از هر چیز تکلیف‌تراشی زنگنه برای دولت بعد از خود است. مشخص نیست روابط عمومی وزارت نفت چگونه از این لایحه، سند افتخار برای وزیر نفت می‌سازد؟

عملیات اجرایی پالایشگاه خلیج فارس از کی شروع شد؟
علاوه بر این در بخش دیگری از جوابیه وزارت نفت، سال آغاز عملیات اجرایی پالایشگاه ستاره خلیج فارس، نیمه دوم سال ۸۹ عنوان شده است. این در حالی است که شواهد موجود خلاف این ادعا را ثابت می‌کند و نشان می‌دهد عملیات اجرایی پالایشگاه ستاره خلیج فارس از سال ۸۶ آغاز شده بود. در همین راستا محمدرضا نعمت‌زاده، معاون وقت وزیر نفت در امور پالایش و پخش در مه‌ماه سال ۸۷ به شانا گفت: «قرار دادهای اجرایی پالایشگاه ستاره خلیج فارس بسته شده و هم اکنون فعالیت‌های این پروژه بدون وقفه در حال اجراست». این خبر هم اکنون روی خروجی سایت شبکه اطلاع‌رسانی نفت و انرژی (شانا) موجود است. گذشته از این و با فرض صحت ادعای وزارت نفت مبنی بر آغاز عملیات اجرایی این پروژه از سال ۸۹ این ادعا به معنی آن است که سرعت پیشرفت این پروژه در دولت قبل چیزی حدود سالانه ۲۲ درصد بوده است. در حالی که وزارت نفت دولت حاضر یک‌سوم باقیمانده را طی ۵ سال تکمیل کرده که نشان‌دهنده پیشرفت سالانه کمتر از ۷ درصد است. در واقع ادعای وزارت نفت درباره سال شروع عملیات اجرایی پروژه ستاره خلیج فارس، موضوع «کنند شدن پیشرفت پروژه پالایشگاه در دوره زنگنه» را تأیید کرده است.

لازم به یادآوری است فرآیند اجرایی ساخت پالایشگاه ستاره خلیج فارس در دولت‌های نهم و دهم به دلیل خلف وعده‌های پیمانکاران خارجی و ترک پروژه به بهانه تحریم، دچار وقفه شد که این موضوع قطعاً نمی‌تواند پهنای برای سرزنش مسؤولان دولت قبل باشد. نکته پایانی در این رابطه آنکه اگر وزارت نفت مدعی است زنگنه نقشی اساسی در پالایشگاهسازی کشور داشته، کارنامه دوره فعلی وی در این رابطه را تشریح کند. در همین رابطه و به طور ویژه لازم است وزارت نفت گزارشی جامع از پیشرفت پروژه پالایشگاه ۳۶۰ هزار بشکهای سیراف ارائه کند. در واقع پالایشگاه سیراف تنها قراردادی بود که در این دوره امضا شد با این حال طبق شواهد موجود، پیشرفت اجرایی این پروژه از مرحله خاک‌بازی فراتر نرفته است. البته خوشحال‌کننده است وزیر نفت که اساسا ساخت پالایشگاه را به صرفه نمی‌داند و حتی آن را باعث افزایش «کثافت» خوانده بود، اکنون سعی در معرفی خود به عنوان پرچمدار پالایشگاهسازی دارد. امید است این تکاپوی رسانه‌ای خود را در عمل هم نشان دهد.

همچنین یادآور می‌شود «وطن امروز» حاضر است برای شفاف‌سازی این موضوع و مشخص شدن حقیقت در سایر مسائل مطرح در این زمینه، توضیحات مستند این وزارتخانه را منتشر کند.

هجمه غیرعلمی به بنزین پتروشیمی‌ها به کام مافیای بنزین
در بخش دیگری از جوابیه وزارت نفت ادعای آلودگی بنزین پتروشیمی تکرار شده است. بر این اساس یکی از اقدامات وزیر نفت در ابتدای دولت یازدهم ناظر به بی‌کیفیت خواندن بنزین پتروشیمی‌ها بود. بیژن زنگنه، وزیر نفت و معصومه ابتکار، رئیس وقت سازمان محیط‌زیست با اعلام اینکه بنزین تولیدی از رفرمیت

وزارت نفت به میزگرد کارشناسی «وطن امروز» که به بررسی ادعای بیژن زنگنه مبنی بر نقش پررنگش در ساخت پالایشگاه خلیج فارس پرداخته بود، طی جوابیه‌ای واکنش نشان داده که بخشی از آن که خالی از هجو و اتهامات سیاسی است، در ادامه آورده شده است.

آقای احمدی به عنوان عضوی از میزگرد محفلی «وطن امروز» بعد از اینکه می‌گوید ماست و کره از شیر گران‌تر است پس پالایش نفت اگر صرفه اقتصادی نداشته باشد هم باید انجام بشود، در ادامه تأکید می‌کند که «درخواست ما این است که کارها را به کارشناسان دلسوز، انقالی و با تفکر جهانی بسپارید، خواهید دید همانند گذشته وضعیت نفت را چگونه بهتر می‌کنیم و چگونه نفت دوباره موتور محرک اقتصادی کشور می‌شود» یا آقای سالاری که عضو دیگری از این مهمانی خودمانی بوده است، می‌گوید سال ۹۱ تنها روزی ۵۱ میلیون لیتر بنزین وارد شد و از سال ۹۴ روزی ۱۰ میلیون لیتر وارد شد اما با بازیگری از زیر بار این حقیقت فرار می‌کند که پایین‌تر بودن واردات بنزین در سال ۹۱ ناشی از توزیع بنزین آلودهای بود که در آن سیستم مدیریتی و با کارگردانی آنان تهیه، و سلامتی مردم را به مخاطره انداخته بودند. آقای سالاری همچنین در جریان علنی کردن بخش دیگری از اسلوب فکری خود و همفکران‌شان می‌گوید «این سرمایه (منظور هزینه واردات بنزین است) را اگر می‌آوردیم چند پروژه پالایشگاهی می‌توانستیم درست کنیم» در حقیقت کسی که زمانی مسؤولیت ارشدی در شرکت ملی پالایش و پخش داشته هم پالایشگاه‌ها را مجموعه‌ای نیازمند توجه اقتصادی، بلکه صرفا یک پروژه که می‌تواند پول بابت ساخته شدنش بلعد می‌بیند، یعنی از نظری این بزرگواران، پالایشگاه صرفا یک پروژه اجرایی است! احتمالا کلنگ‌زدنش خیلی مهم‌تر از آنالیز با پدیده‌های مواجه است که به چشم مخاطب زل زده و دروغ می‌پایند و وعده گذشته‌های را می‌دهند که نه با روش مدیریتی بلکه به ضرب درآمد صادرات نفت بالای ۱۰۰ دلار، با صرف کردن ۲۱۱ میلیارد دلار یک طرح نیمه‌کاره و کلاف سردرگم تحویل دادند، وعده شکوه و شکوفایی گذشته‌های را می‌دهند که با طرح ادعاهای دروغین، برش‌های پتروشیمی را به اسم دستاورد خودگفایی بنزین در هوای کشور تزریق کردند. در شرایطی که سال‌هاست مطابق قانون، وظیفه احداث پالایشگاه صرفا به بخش غیردولتی واگذار شده است، می‌گوید «اگر قرار است یکی دیگر پالایشگاه‌ها بنزد یکی دیگر نفت را عرضه کند پس وزارت نفت را برای چه چیزی درست کرده‌ایم؟» حاصل این مدل مطلوب مدیریتی نفت که این آقایان داعیه‌دار آن هستند، انبوهی از پروژه‌های نیمه‌تمام بود؛ پروژه‌هایی که در برخی موارد با اندازه‌گیری‌های عمدا نادرس‌تعداد پیشرفت پروژه‌ها جعل شده بود، در برخی موارد عملیات خاک‌برداری پروژه به عنوان بخش اصلی پیشرفت پروژه اعلام شده بود و در مواردی هم دستور بر که تقاضای خرید تجهیزات در شرایطی که هنوز فروش آن تجهیز حتی از سوی شرکت فروشنده خارجی تأیید نشده به عنوان «لتمین تجهیزات» و جزو بخشی از پیشرفت پروژه اعلام شده بود.

برای تبیین این واقعیت که احداث این پالایشگاه در دولت هشتم طراحی شد شایان ذکر است که هر پالایشگاهی برای احداث مقدمات نیازمند تدوین یک برنامه جامع توجهی فنی- اقتصادی است، در همین برنامه باید تمام ریسک و الزامات از جمله لایسنس‌های پالایشگاه دیده شود، در عمل هم بعد از سال ۸۱ و بهره‌گیری از نهایت و به استناد همان برنامه توجیهی ارزیابی فنی- اقتصادی و محیط‌زیستی آن در سال‌های ۸۲ و ۸۳ انجام شد، در نهایت و به استناد همان برنامه توجیهی که با پذیرش آن از سوی نظام برنامه‌ریزی کشور، دولت وقت در زمستان سال ۸۳ موضوع ساخت این پالایشگاه را در خلال قانون بودجه سال ۱۳۸۴ به مجلس محترم شورای اسلامی پیشنهاد کرد که پیشنهاد مذکور در تاریخ ۲۵ اسفند ۸۳ تصویب شد، آنچه که آقایان مدعو در میزگرد خودمانی «وطن امروز» شاید از آن بی‌خبر باشند این است که در قانون مذکور این تکلیف بر عهده شرکت ملی نفت ایران گذاشته شده بود، آنگونه که در متن قانون بودجه می‌بینیم:

شرکت ملی نفت ایران مکلف است با رعایت ضوابط اقتصاد مهندسی پالایش و بند (ث) تبصره (۲) این قانون، نسبت به اجرای بهینه‌سازی و بازسازی پالایشگاه‌ها با هدف افزایش تولید روزانه بنزین معادل ۲۰ میلیون لیتر به مبلغ دو میلیارد و پانصد و پنجاه میلیون (۲.۵۵۰.۰۰۰.۰۰۰) دلار اقدام کند. طرح اجرا و احداث ۳ پالایشگاه میعانات گازی جمعا به ظرفیت ۳۶۰ هزار بشکه در روز با هدف تولید حداقل ۲۲ میلیون لیتر در روز به مبلغ یک میلیارد و دویست و هفتاد و پنج میلیون (۱.۲۷۵.۰۰۰.۰۰۰) دلار را با رعایت بند (ث) تبصره (۲) به انجام برساند.

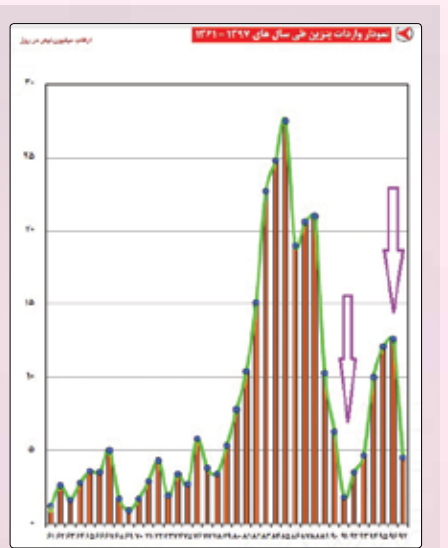
اما خوب است بدانیم بند (ث) تبصره ۲ که از آن یاد شده چیست؟ در این بند می‌خوانیم: در اجرای ماده (۱۳) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی

پتروشیمی‌ها حاوی مواد سمی همچون بنزن است، ادعا کردند آلودگی شهر تهران به خاطر تولید و توزیع بنزین بی‌کیفیت از پتروشیمی‌هاست؛ ادعایی که غلط بودن آن توسط گزارش کمیسیون اصل ۹۰ مجلس اثبات شد.

در این راستا محمدعلی پورمختار، عضو کمیسیون حقوقی و قضایی مجلس دهم و رئیس کمیسیون اصل ۹۰ مجلس نهم درباره بررسی موضوع بنزین پتروشیمی‌ها در مجلس نهم گفت: «مافی که بنده رئیس کمیسیون اصل ۹۰ مجلس بودم به صورت مفصل پرونده بنزین پتروشیمی‌ها را در کمیسیون اصل ۹۰ بررسی کردیم و از کارشناسان و دستگاه‌های مرتبط دعوت کردیم که در جلسه کمیسیون مستندات خود را ارائه دهند. پس از بررسی‌های انجام‌شده به این نتیجه رسیدیم که بنزین پتروشیمی‌ها منشأ آلودگی هوا نبوده است». وی در ادامه اظهار داشت: «آن زمان این ادعا مطرح شده بود که بنزین پتروشیمی‌ها باعث آلودگی هوا شده و در این راستا به آلودگی هوای پیرامون پمپ بنزین‌ها اشاره می‌کردند و این موضوع را به تمام شهر تعمیم می‌دادند. درباره این موضوع ما بررسی‌های مفصلی انجام دادیم که این ادعا را رد می‌کرد. کسانی که ادعا می‌کردند بنزین پتروشیمی‌ها باعث آلودگی شده صرفا آلودگی هوای پمپ بنزین‌ها را مبنا گذاشته بودند که این مبنا از نظر کارشناسان مورد تأیید نبود و رد شد».

نکته جالب توجه اینکه این هجمه بیژن زنگنه به بنزین پتروشیمی‌ها بیشتر را برای واردات بنزین در سال‌های ۹۴ تا ۹۷ فراهم کرد. در نمودار زیر طبق آمارنامه شرکت ملی پالایش و پخش به خوبی مشاهده می‌شود که با روی کار آمدن دولت یازدهم میزان واردات بنزین افزایش قابل ملاحظه‌ای داشته است.

نمودار افزایش واردات بنزین با روی کار آمدن زنگنه

طبق آمارنامه شرکت ملی پالایش و پخش، با روی کار آمدن زنگنه در دولت یازدهم و جوسازی‌های غیرعلمی علیه بنزین پتروشیمی‌ها، میزان واردات بنزین از روزانه ۲ میلیون لیتر در سال ۹۱ به روزانه ۱۳ میلیون لیتر در سال ۹۶ رسید و سپس با راه‌اندازی پالایشگاه ستاره خلیج فارس با تأخیر چندساله در سال ۹۷ میزان واردات بنزین دوباره کاهش یافت.

جوسازی‌های زنگنه علیه بنزین پتروشیمی‌ها باعث واردات بنزین بی‌کیفیت در سال‌های ۹۲ تا ۹۶ شد که این میزان در سال ۹۲ روزانه ۳ میلیون لیتر، در سال ۹۳ روزانه ۵ میلیون لیتر، در سال ۹۴ روزانه ۱۰ میلیون لیتر، در سال ۹۵ روزانه ۱۲ میلیون لیتر، در سال ۹۶ روزانه ۱۳ میلیون لیتر و در سال ۹۷ روزانه ۴/۵ میلیون لیتر بوده است. در نتیجه میزان افزایش واردات بنزین در مجموع بیش از ۱۲ میلیارد لیتر بنزین محاسبه می‌شود (با توجه به اینکه قبل از سال ۹۲ میزان واردات بنزین ۲ میلیون لیتر در روز بوده است، این رقم از تمام اعداد ذکر شده کم شده است تا میزان افزایش واردات بنزین محاسبه شود).

